

en Anordning tildeel ved at udgives provisorisk.

Formanden: Dersom det er for Principets Skyld, den ærede Landssthingsmand ønsker at gaae over til særskilt at behandle de enkelte Paragrapher, saa er det noget Andet; men ellers indskrænker denne Behandling sig jo til almindelige Betragtninger over Loven og dens Grundsaetninger.

Ordføreren: Jeg skal tillade mig at bemærke, at det er tildeels Principspørgsmaal, jeg vilde yderligere forklare af de enkelte Paragrapher; men, da det ogsaa kan henregnes til den specielle Deel, vil jeg udsætte hvad jeg derom kunde have at tilføie, og dermed overlade Sagen til det ærede Things Overveielse.

Thalbitzer: Nærværende provisoriske Lov har søgt at afhjælpe et Onde, som er opstaaet trindt om i Landet, efter hvad man har erfaret. Hvorvidt dette er opnaaet derved, er man jo endnu ikke ved Erfaringen tilstrækkelig underrettet om. Imidlertid forekommer det mig, nu da Loven foreligger os til Stadfaestelse, at der kunde være Anledning til at søge, om man ved denne Lov kunde faae hævet Marsagen til dette Onde, som vistnok finder Steb. Lovgiveren har antydet dette i § 5 af Udkastet ved at forlange, at Lovens 3—19—7 skulde modtage nogen Indskrænkning. Det forekommer nemlig mig, at naar Bestemmelserne i dette Lovbud aldeles bleve ophævede, vilde der være gjort et meget vigtigt Skridt til at hæve Marsagen til alle disse Misligheder, der opstaae saa ofte. Lovens 3—19—7 indeholder den Bestemmelse, at en Godseier eller hans Fuldmægtig kan forbyde Fæsterne, saavel Gaardmænd som Huusmand, at modtage Indsiddere. Lovens Straf for Overtrædelsen af et saadant Forbud var meget høj, nemlig Fæstets Forbrydelse. Altsaa kunde en Fæster ikke modtage Noget, ikke engang hans Allernærmeste; han maatte lade dem blive huusvilde, hvis han ikke vilde risquere selv at blive huusvild. Den senere Lovgivning indeholder vel endee Modificationer heri, navnlig er ved Forordn. af 24de Juli 1822 Straffen bleven formildet til Mulcter. Men alligevel er Forbudet dog vedblevet; det er overladt til Godseierens eller hans Forvalters eensidige Skjøn, uden at sige

nogen Grund, hvorfor han gjør det, at kunne forbyde Fæsteren at modtage Nogetsomhelst i sin Bolig. Jeg mener, at dette Forbud, som er hævdet lige til vor Tid og som først er blevet modificeret i visse Henseender i Foraaret 1848, ikke har virket saa lidet til at mange Familier ere blevne huusvilde og fattige; thi det kan ikke nytte, at man tilsteder Folk Ret til at benytte deres Arbeidskraft, naar de ikke tillige have Ret til at søge hen til de Steder, hvor der er Brug for deres Arbeide. Det er jo ganske klart, at, naar en Person med sin Familie vil tage hen i en Egn, hvor han har Anledning til at troe, at han kan faae Arbeide, — enten det nu er offentligt Arbeide, som ved Veies eller ved Jernbaners Anlag eller deslige, eller det er ved private Foretagender, som Mergelgravning, Løveffjæring o. dl., — og han netop søger derhen, fordi han er duellig til saadanne Arbeider, og Godseieren eller Forvalteren da kan sætte sig derimod, saa kan han ikke, naar det er et samlet Gods, faae Bolig i den Egn; han maa da bort, et andet Sted hen, hvor det maaffee ligeledes forbydes ham at være, eller hvor der i alt Fald maaffee ikke er Brug for hans Arbeide. Navnlig har Erfaringen viist, at slike Personer, naar de ikke have kunnet blive modtagne paa Godserne, have søgt hen til Selveiercommunerne; men disse, som ikke er hjemlet den Ret, som Loven har tilstaaet Godseierne, da Selveierne ikke gjenfædigt kunne forbyde hinanden at modtage Indsiddere, have, for at opnaae den Ret, som Loven har hjemlet Godseierne, ofte, som man har sørgeelige Exempler paa, indført reglementariske Bestemmelser, af Frygt for, at der skulde komme Familier til dem, der mulligt kunde falde paa Fattigvæsenet; de have nemlig indgaaet Foreninger om ikke at udleie deres Boliger. Her ved maatte slike Familier, om de i Forveien ikke havde været trængende, ved saaledes at blive skubbede fra det ene Sted til det andet, blive mere og mere elendige, og tilsidst huusvilde, saa at man nu har maattet beværdige Autoriteterne til at skaffe dem, om ogsaa ved tvungent Salg, Jord til at faae deres Bopæle opførte paa. Thi hvis den Ret, som er givet Godseieren eller hans Fuldmægtige, naar den blev udøvet, tillige bevirkede,